Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

ASIA: Hallituksen esitys 153/2022 vp.

Kiitos mahdollisuudesta lausua asiassa.

Kantamme seuraaviin asioihin

Tunnustuspalkintojen säätäminen verovapaaksi (82§)

Pidämme ratkaisua selkeänä ja byrokratiaa vähentävänä. Tunnustuspalkinnot ovat usein melko pieniä. Oman kokemuksemme mukaan verovapauden hakemiseen liittyvä byrokratia on ollut varsinkin pieniin tunnustuspalkintoihin melko työläs ja monimutkainen ja aiheuttanut hämmennystä myös palkinnon saajalle. Lisäksi verohallinnosta on joskus ollut hankala löytää asiantuntijaa, joka olisi tuntenut asian ja osannut neuvoa.

Työtulovähennyksen muutos

Suurin osa ikähaarukkaan 60-65 kuuluvista näyttelijöistä ansaitsee arviomme mukaan 20.000-40.000 euroa ja näinollen he hyötyisivät muutoksesta. Pieni- ja keskituloisille muutos parantaisi ostovoimaa edes hieman – alalla moni joutui olemaan ilman tuloja, elämään ansiosidonnaisella koronavuosien ajan. Palkankorotukset ja alan ansiokehitys eivät vastaa inflaatiota.

Näyttelijät jatkavat tyypillisesti uraansa eläkkeelle päästyäänkin. Monelle se on välttämätöntäkin riittämättömän eläkkeen vuoksi. Työtulot jäävät kuitenkin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pääsääntöisesti alle ehdotetun rajan, joten sillä ei ole vaikutusta heidän talouteen ja ostovoimaan. Ikääntyneiden jo eläkkeelle siirtyneiden ostovoiman parantamisen varmistamiseksi pitäisi muutoksen koskea myös pienempituloisia.

Matkakuluvähennys

Matkakuluvähennyksen määrän korottamisen ja omavastuun pienentämisen jatkaminen myös vuodelle 2023 ovat kannatettavia muutoksia. Näyttelijät tekevät työtään ympäri Suomea ja matkakulujen nousu on pienentänyt omaan käyttöön jääviä tuloja.

Huomauttaisimme tässä yhteydessä, että nk. varsinaisen työn tekemisen paikan ja erityisen työn tekemisen paikan määritelmät ovat hankalia teatterialalla.

Teattereiden toiminta edellyttää, että ne käyttävät vierailevia taiteilijoita, varsinkin näyttelijöitä, mutta myös ohjaajia, muusikoita jne. Vierailevat näyttelijät työskentelevät työsuhteissa teattereissa, eivät siis yrittäjinä. Heille maksetaan palkka vain harjoitus- tai esityspäivästä. Suurin osa freelancereista asuu Tampereella ja PK-seudulla.

Koska vierailevan näyttelijän varsinaiseksi työntekopaikaksi muodostuu teatteri, jossa hän vierailee, hänelle maksettavat matkakulut ja asumiskulut sekä päivärahat ovat veronalaista tuloa.

Harjoitusaikana näyttelijä saattaa olla muutaman kokonaisen viikon vierailupakkakunnalla ja asua esim. teatterin järjestämässä vuokrahuoneessa tai hotellissa. Lisäksi hän matkustaa kerran-pari viikossa kotiin ja teatteri maksaa hänelle junamatkan. Aika on niin lyhyt, ettei vuokrakotia kannata hankkia.
Esityskaudella näyttelijä esittää kaksi-kolme kertaa viikossa – matkustaa joko edestakaisin tai majoittuu em. päivien välillä esityspaikkakunnalla. Kaikki em. kulujen korvaukset ovat veronalaista tuloa ja vero pidätetään palkasta.

Kun näyttelijälle korvataan hänen junalipun hinta, siitä pitää maksaa vero. Käytännössä näyttelijä ei siis saa edes junalipun määrää korvaukseksi maksamastaan matkasta, vaan veron osuus vähennetään hänen esityspalkkiostaan. Välttämättömistä matkustamiseen ja majoittumiseen aiheutuvista kuluista pidätettävä vero pienentää merkittävästi näyttelijälle käteen jäävää osuutta ja lisää teatterin kuluja.

Näyttelijän saama esityspalkkio on noin 170-250 euroa/esitys. Jos vierailee esim. Helsingistä Kuopiossa, junaliput edestakaisin maksavat noin 100 euroa. Esityskaudella ansiot ovat keskimäärin 2000-3000 euroa/kuukausi, jos esityksiä on kolme viikossa, joten veron tuloja pienentävä vaikutus on suuri. Mahdollisuus tehdä vähennyksiä verotuksessa ei auta silloin, kun palkan saa käteen ja siitä on maksettu kuluihin kohdistuva vero ja omavastuu on tuloihin nähden korkea.

Verovaikutukset heikentävät muualla kuin Tampereella tai PK-seudulla toimivien teattereiden vetovoimaa pienipalkkaisella alalla ja lisäävät teattereiden kustannuksia. Näyttelijälle ei monesti jää juuri mitään käteen esityskaudella, jos esityksiä on harvakseltaan. Näyttelijä ei pysty itse vaikuttamaan esityskalenteriin.

Teatteriala on jo pitkään pitänyt ongelmaa esillä. Meille on aina todettu, ettei asialle voida/haluta tehdä mitään. Toivoisimme, että jossain vaiheessa löytyisi tahtoa ja keinoja määritellä teatterialaa koskevat erityssäännökset.

Helsingissä 6.10.2022

NÄYTTELIJÄLIITTO – SKÅDESPELARFÖRBUNDET RY.

Elina Kuusikko
toiminnanjohtaja